

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

15.10.2015

Høringsinnspill til NOU 2015:8 Fremtidens skole

Innledning

Røde Kors i Norge er en del av Den internasjonale Røde Kors- og Røde Halvmåne-bevegelsen som har fått et særskilt mandat i Genèvekonvensjonene til å yte upartisk hjelp på alle sider av dagens konflikter. Som en del av dette mandatet jobber Røde Kors i Norge for å fremme respekt for humanitære verdier og rettigheter gjennom tilrettelegging for frivillig arbeid og humanitære aktiviteter. I Norge har Røde Kors i mange år vært til stede i skolene med blant annet undervisningsmateriellet Når krigen raser – menneskeverd, rettigheter og din plass i verden, som er tett knyttet opp til kompetansemål og læreplaner i flere fag.

Med bakgrunn i dette arbeidet har Røde Kors gjennomført nasjonale befolkningsundersøkelser (den siste i 2013) hvor det ble avdekket store kunnskapshull blant spesielt ungdommen, vedrørende deres kunnskap og holdninger til særlig internasjonale spørsmål om krig og konflikt og hvilken beskyttelse sivile har krav på i disse konfliktene. Vi vil derfor i vårt høringsinnspill fokusere på hvordan humanitære verdier og rettigheter kan inkluderes i større grad i de flerfaglige temaene som er foreslått av Ludvigsenutvalget.

Bærekraftig utvikling i et humanitært perspektiv:

Røde Kors vil berømme Ludvigsenutvalget for å ha satt fokus på globale spørsmål ved å innføre «Bærekraftig utvikling» som et flerfaglig tema. Dette gjør at elevene i større grad får mulighet til å se sammenhenger, temaet gir muligheter til å se hvordan våre individuelle liv henger sammen med globale forhold og det åpner for undervisning preget av elevaktivitet og engasjement.

Røde Kors oppfordrer Kunnskapsdepartementet til å se det flerfaglige temaet «bærekraftig utvikling» i sammenheng med FNs nye bærekraftsmål 4.7 som gjelder utdanning for bærekraftig utvikling:

“by 2030 ensure all learners acquire knowledge and skills needed to promote sustainable development, including among others through education for sustainable development and sustainable lifestyles, human rights, gender equality, promotion of a culture of peace and non-violence, global citizenship, and appreciation of cultural diversity and of culture’s contribution to sustainable development”

Norges Røde Kors

Post: P.B. 1 Grønland, 0133 OSLO
Besøk: Hausmannsgt. 7
Fakturering: Norges Røde Kors,
Postboks 2967, 7438 Trondheim

Tlf: 22054000
Faks: 22054040
Web: <http://www.redcross.no>
E-post: servicetorget@redcross.no

Bank: 8200 01 76318
Post: 0809 50 90444
Org.nr: NO 864 139 442

Her ser vi at bærekraftig livsstil henger tett sammen med menneskerettigheter, likeverd og «global citizenship». Disse er viktige komponenter som må gjenspeiles i skolen. I tillegg til å sette fokus på menneskerettigheter i skolen mener Røde Kors det er helt avgjørende at elevene også får kunnskap om internasjonal humanitærrett. I væpnet konflikt er det internasjonal humanitærrett som er det internasjonale regelverket som sikrer en viss grad av humanitet ved å regulere samhandlingen mellom stridende og ikke-stridende, typisk sivile. Norske ungdom blir stadig oftere eksponert for krig og konflikt gjennom media. Vi vet også at stadig flere nordmenn reiser til konfliktområder. Det er derfor helt avgjørende at den norske skolen underviser i hva som er rett og galt i krig og konflikt slik det blir gjort i Sverige. Dette er Norge også forpliktet til i henhold til Genèvekonvensjonene.

Dagens konfliktbilde tyder på at det vil være enda viktigere med en forståelse for internasjonale utfordringer knyttet til konflikt i tiden som kommer. Hvordan konflikter utfordrer individer, nasjoner og verdenssamfunnet bør derfor stå sentralt i det flerfaglige temaet «bærekraftig utvikling» som er foreslått av Ludvigsenutvalget fordi:

- Det vil bli viktig for fremtidens skole å utruste elever med verktøy til å bedre forstå konfliktbildet i verden. Dette inkluderer en forståelse av årsaker til, begrensninger i, og konsekvenser av konflikter, på individ, samfunn og internasjonalt nivå
- Menneskerettigheter, likeverd og global medborgerskap nevnes som viktige komponenter i FNs bærekraftsmål 4.7. På lik linje med dette må fremtidens skole inkludere et større fokus på samfunnsdimensjonen ved bærekraftig utvikling. Dette bør tydeliggjøres ved å inkludere de medmenneskelige og sosiale aspektene som dreier seg om samhandling med respekt for menneskerettigheter og internasjonal humanitærrett, som begge har menneskeverdet som utgangspunkt.
- I kapitlet om flerfaglige temaer har avsnittet om bærekraftig utvikling fått en noe misvisende overskrift; *Klima, miljø og bærekraftig utvikling*. Vi mener dette er uheldig da det gir inntrykk av at klima og miljø skal vektlegges mer enn sosiale forhold. Avgjørende for bærekraftig utvikling er også ikke-voldelig sameksistens, respekt for menneskerettigheter og internasjonal humanitærrett. Bærekraftig utvikling bør derfor stå for seg selv med klima og miljø som ett av tre underpunkt.

Røde Kors mener at det må fokuseres mer på det bærekraftige mennesket i Framtidens Skole, i lys av hvordan individer samhandler i tråd med samfunnets normer og regler og med en forståelse for internasjonale regler som sikrer beskyttelse av individer i sårbare situasjoner. Her er det viktig at elevene lærer å gjøre dette med respekt for internasjonale regler, og som kritisk tenkende individer.

Røde Kors er enig med utvalgets forslag 2.5 om at fremtidens skole må kunne ruste elevene i å få økt kompetanse i samhandling, deltakelse og demokrati, og at viktigheten av sosial ansvarlighet og relasjoner skal vektlegges i dette arbeidet. Røde Kors mener derimot at dette bør stå sentralt som et ledd i bærekraftig utvikling, som handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, samtidig som man gir fremtidige generasjoner muligheter til å dekke sine behov. Det er derfor viktig med økt fokus på bærekraftig samhandling, når temaet bærekraftig utvikling settes på timeplanen. Med bærekraftig samhandling mener vi individers evne til samhandling basert på respekt for menneskeverdet, med kjennskap til menneskerettighetene og internasjonal humanitærrett.

Her er det mange lærere som føler at de mangler kompetanse, og en bør se på behovet for etterutdanning av lærere og endringer i lærerutdanningen.

Røde Kors vil med dette takke for muligheten til å komme med innspill. Røde Kors ser positivt på Ludvigsenutvalgets utredning *Fremtidens skole*, og håper Kunnskapsdepartementet vil legge til rette for at anbefalingene implementeres.

Med vennlig hilsen,

Mads Harlem

Leder av politikk- og folkerettseksjon

Christina Bjørn-Hansen Bock

Rådgiver undervisning i humanitære verdier